

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 435/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. J., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., K., pre namietané porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na súdnu ochranu a práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkami Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2 T 57/2005 z 18. januára 2006 a 8. júna 2007 a opatrením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 45/2010 z 20. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. J. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. augusta 2012 doručená sťažnosť M. J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na súdnu ochranu a práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkami Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 57/2005 z 18. januára 2006 a 8. júna 2007 a opatrením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 To 45/2010 z 20. júla 2012

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 57/05 z 18. januára 2006 bol odsúdený za trestný čin lúpeže formou spolupáchateľstva, ale v rámci odvolacieho konania krajský súd uznesením sp. zn. 3 To 35/06 z 13. septembra 2006 rozhodnutie okresného súdu vo vzťahu k nemu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Podľa názoru sťažovateľa po vrátení veci okresnému súdu tento súd nepostupoval tak, aby s náležitou starostlivosťou objasnil okolnosti svedčiace proti nemu, ako aj skutočnosti svedčiace v jeho prospech. Sťažovateľ uviedol, že krajský súd v zrušujúcom uznesení vyslovil, že v jeho prípade došlo k porušeniu práva na obhajobu, ale podľa jeho názoru okresný súd tieto nedostatky neodstránil, ale svoje ďalšie rozhodnutie, ktorým je rozsudok sp. zn. 2 T 57/05 z 8. júna 2006, opäť zaťažil procesnými vadami. Týmto rozsudkom bol sťažovateľ opäť uznaný vinným zo spáchania trestného činu lúpeže formou spolupáchateľstva podľa § 234 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom v relevantnom čase. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie.

Sťažovateľ tvrdil, že jeho nepriaznivý zdravotný stav mu neumožňuje zúčastňovať sa na pojednávaní odvolacieho súdu. O svojom zdravotnom stave predložil aj dôkazy, ktoré podľa jeho názoru svedčia o tom, že má „závažnú poruchu zdravia, pričom ide o negatívne zmeny, ktoré sa rozvíjajú pri preukázanom onemocnení mozgu“. Aj napriek uvedeným skutočnostiam krajský súd opatrením sp. zn. 3 To 45/2010 z 20. júla 2012 začal v jeho prípade konanie proti ušlému.

Sťažovateľ je toho názoru, že uvedeným postupom krajského súdu došlo k porušeniu jeho práv, pretože v jeho prípade nie sú splnené podmienky na tento osobitný druh konania, keďže on sa nevyhýba trestnému konaniu, len sa ho nemôže vzhľadom na svoj zdravotný stav zúčastniť. Sťažovateľ vyslovil názor, že namietaným opatrením krajského súdu mu je znemožnené osobne sa zúčastniť konania vo vlastnej trestnej veci, čím dochádza k narušeniu kontradiktórnej schémy trestného procesu.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„Okresný súd Bardejov v súvislosti s vydaním rozsudku zo dňa 18. 1. 2006, sp. zn.: 2 T 57/05 a rozsudku zo dňa 8. 6. 2007, sp. zn.: 2 T 57/05 v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi M. J., B. pre trestný čin lúpeže porušil jeho práva podľa čl. 2 ods. 2, čl. 48 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 2 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Krajský súd Prešov v súvislosti s vydaním opatrenia zo dňa 20. 7. 2012, sp. zn.: 3 To 45/2010 porušil práva sťažovateľa podľa čl. 2 ods. 2, čl. 48 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 2 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

M. J. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú sú Okresný súd Bardejov a Krajský súd Prešov povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť jeho právnenému zástupcovi do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených článkov ústavy a základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práva podľa dohovoru rozsudkami okresného súdu sp. zn. 2 T 57/05 z 18. januára 2006 a 8. júna 2007, ústavný súd sa riadil princípom subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje

hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Z uvedeného vyplýva, že na preskúmanie prvostupňového rozhodnutia (ak je proti nemu prípustný riadny opravný prostriedok) je vždy v prvom rade povolaný druhostupňový súd. Keďže v danom prípade sťažovateľ mal právo podať proti rozsudkom okresného súdu odvolanie, na ich preskúmanie mal primárne právomoc krajský súd a táto jeho právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v danej veci. Navyše, pokiaľ ide o rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 57/05 z 18. januára 2006, ten bol v rámci odvolacieho konania preskúmaný krajským súdom, ktorý ho uznesením sp. zn. 3 To 35/06 z 13. septembra 2006 pre konkrétne procesné pochybenia zrušil. Tým bola sťažovateľovi poskytnutá reálna ochrana zo strany všeobecného súdu. Pokiaľ ide o v poradí druhý rozsudok okresného súdu v tejto trestnej veci sp. zn. 2 T 57/05 z 8. júna 2007, o odvolaní proti nemu krajský súd dosiaľ nerozhodol. Ale aj v tomto prípade je tu v prvom rade tento súd, od ktorého sa pred ústavnou ochranou zo strany ústavného súdu primárne očakáva poskytnutie ochrany právam sťažovateľa.

Odvolávajúc sa na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preto ústavný súd sťažnosť smerujúcu proti rozhodnutiam okresného (prvostupňového) súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie označených článkov ústavy, základných práv podľa ústavy a listiny a práva podľa dohovoru opatrením krajského súdu, ktorým bolo podľa § 360 Trestného poriadku začaté trestné konanie proti ušlému.

Podľa § 358 ods. 1 Trestného poriadku konanie podľa ustanovení tohto dielu možno vykonať proti tomu, kto sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že sa skrýva (ďalej len „ušlý“).

Podľa § 362 ods. 1 Trestného poriadku odsúdený v konaní podľa tohto dielu má právo podať návrh na opätovné prejednanie svojej veci súdom v jeho prítomnosti pre nesplnenie podmienok podľa § 358 ods. 1 do uplynutia šiestich mesiacov odo dňa, keď sa dozvedel o trestnom stíhaní alebo odsúdení, najneskôr však v príslušnej premlčacej dobe ustanovenej v Trestnom zákone.

Podľa § 362 ods. 2 Trestného poriadku ak súd zistí splnenie podmienok podľa odseku 1, zruší skoršie rozhodnutia a pokračuje v konaní na podklade pôvodnej obžaloby; inak návrh zamietne.

Podľa § 362 ods. 3 Trestného poriadku proti uzneseniu podľa odseku 2 je prípustná sťažnosť.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že nie je iba povinnosťou ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02, III. ÚS 109/05).

Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Trestným poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (m. m. IV. ÚS 242/2010, III. ÚS 216/2012).

Podstatou námietok sťažovateľa bolo tvrdenie, že aj napriek tomu, že ňo neboli splnené zákonné podmienky na začatie konania proti ušlému, krajský súd tak učinil, čím mu podľa jeho názoru zabránil v osobnej účasti na prerokovaní jeho trestnej veci.

Ako však z už citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, sťažovateľ má stále vytvorený priestor na to, aby v zákonom ustanovených lehotách podal návrh na prerokovanie jeho veci súdom v jeho prítomnosti, a to pokiaľ sa domnieva, že neboli splnené podmienky konania proti ušlému.

Z uvedeného plynie jednoznačný záver o tom, že právomoci ústavného súdu v tejto veci stále predchádza právomoc všeobecného súdu, ktorý ako primárny ochranca ústavnosti je povinný poskytnúť sťažovateľovi ochranu.

Na základe toho ústavný súd sťažnosť aj v časti smerujúcej proti opatreniu krajského súdu sp. zn. 3 To 45/2010 z 20. júla 2012 už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami a návrhmi, ktoré v nej sťažovateľ uplatnil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2012